

Sygn. akt III U 243/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2021r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2021r. w Suwałkach

sprawy **A. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

w związku z odwołaniem A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 stycznia 2021 r. znak (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że podstawa wymiaru składek A. P. podlegającego ubezpieczeniom jako osoba prowadząca działalność gospodarczą wynosi:

a. od czerwca 2019r. do grudnia 2019r. na ubezpieczenia emerytalno-rentowe 847,18 (osiemset czterdzieści siedem, 18/100) złotych i na ubezpieczenie zdrowotne 3.803,56 (trzy tysiące osiemset trzy, 56/100) złotych;

b. od stycznia 2020r. do grudnia 2020r. na ubezpieczenia emerytalno-rentowe 780,00 (siedemset osiemdziesiąt) złotych i na ubezpieczenie zdrowotne 4.026,01 (cztery tysiące dwadzieścia sześć, 01/100) złotych;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz A. P. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 243/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 27 stycznia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., powołując się na przepisy art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 3 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.) oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej

finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.) określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia A. P., podlegającego ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że decyzję wydano w związku z niespełnieniem warunków do skorzystania z deklarowania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach tzw. małego ZUS (dokument zgłoszeniowy przekazany został po terminie). A. P. nie przerejestrował się z kodu 0570 na kod 0590 w odpowiednim terminie, co oznacza rezygnację z „małego ZUS” od 1.05.2019 r. do końca roku 2019 oraz w okresie od stycznia do grudnia 2020 r. W okresie tym obowiązuje wnioskodawcę podstawa wymiaru składek w wysokości 60% przeciętnego wynagrodzenia. Zgodnie z art. 36 ust. 13 i 14 ww. ustawy systemowej, o wszystkich zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniach, o których mowa w ust 10-12 płatnik składek zawiadamia ZUS w terminie 7 dni od zaistnienia zmian, stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez organ rentowy. O zmianach w stosunku do danych wskazanych w zgłoszeniu, o których mowa w ust.10, dotyczących tytułu ubezpieczenia oraz rodzajów ubezpieczeń i terminów ich powstania, płatnik składek zawiadamia ZUS przez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń zawierającego prawidłowe dane.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. P. wnosił o jej zmianę i ustalenie, że podstawa wymiaru składek od czerwca 2019 r. do grudnia 2019 r. na ubezpieczenia emerytalno-rentowe wynosi 847,18 zł i na ubezpieczenia zdrowotne -3803,56 zł, natomiast od stycznia 2020 r. do grudnia 2020 r. na ubezpieczenia emerytalno-rentowe wynosi 780,00 zł i na ubezpieczenia zdrowotne - 4026,01 zł

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Płatnik składek - A. P. prowadzi działalność gospodarczą. Na podstawie zgromadzonych przez ZUS informacji ustalono, że A. P., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od 1.05.2017 r. do 30.04.2019 r. zgłosił się obowiązkowo do ubezpieczeń społecznych z kodem tytułu 0570, jako osoba, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Następnie od 1.05.2019 r. A. P. zgłosił się obowiązkowo do ubezpieczeń społecznych z kodem 0590, jako osoba, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uzależniona jest od przychodu - tzw. „mały ZUS”. Ubezpieczony za pośrednictwem biura rachunkowego, 5 czerwca 2019 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w E. deklarację o rocznym przychodzie (ZUS DRA cz. II) wraz z deklaracją za maj 2019 r. (ZUS DRA) oraz wniosek w sprawie zaktualizowania kodu tytułu ubezpieczeń oraz o ustalenie prawidłowych okresów podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. Wnioskodawca złożył dokument zgłoszeniowy z kodem 0590 dopiero 5.06.2019 r., to jest według stanowiska organu rentowego po ustawowym terminie - termin zgłoszenia do „małego ZUS” upłynął 8.05.2019 r.

Następnie od 1.01.2021 r. A. P. zgłosił się obowiązkowo do ubezpieczeń społecznych z kodem tytułu 0590, korzystając z ulgi „mały ZUS plus”. Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z kodem 0590 odwołujący się złożył 11.01.2021 r., zachowując wymagany termin, to jest w 2021 r. do 1.02.2021 r.

W związku z niespełnieniem warunków do skorzystania z deklarowania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach „małego ZUS” (dokument zgłoszeniowy przekazany został po terminie), ZUS Oddział w O. Inspektorat w E. pismem z 23.10.2020 r. zawiadomił wnioskodawcę o konieczności złożenia poprawnych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych od maja 2019 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma. W ocenie organu rentowego, A. P. nie przerejestrował się z kodu 0570 na kod 0590 w odpowiednim terminie, co oznacza rezygnację z „małego ZUS” od 1.05.2019 r. do końca roku 2019 oraz w okresie od stycznia do grudnia 2020 roku. W związku z tym, obowiązuje wnioskodawcę podstawa wymiaru składek w wysokości 60% przeciętnego wynagrodzenia.

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy nie jest sporny. Sporna natomiast pozostaje przyjęta przez organ rentowy argumentacją, że dokument zgłoszeniowy do tzw. „małego ZUS” został złożony przez odwołującego się po terminie (5 czerwca 2019 r.), gdy zdaniem organu rentowego termin ten upływał 8 maja 2019 r. Odwołujący się nie zgadza się także z twierdzeniem, że ponieważ nie przerejestrował się z kodu 0570 na kod 0590 w odpowiednim terminie, oznacza to rezygnację z „małego ZUS”, co oznacza, że od 1 maja 2019 r. do końca roku 2019 oraz w okresie od stycznia do grudnia 2020 r. obowiązuje wnioskodawcę podstawa wymiaru składek w wysokości 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy uzależnione jest od właściwej interpretacji przepisu art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.), stanowiącego podstawę do uzależnienia wysokości podstawy wymiaru składek osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą od wysokości dochodu uzyskanego z tej działalności w poprzednim roku kalendarzowym, w przypadku, gdy roczny przychód z prowadzenia tej działalności w poprzednim roku kalendarzowym nie przekracza kwoty 120.000 zł. Powyższy przepis został wprowadzony do ustawy systemowej na mocy art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu obniżenia składek na ubezpieczenie społeczne osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą na mniejszą skalę (Dz.U. poz. 1577) i co istotne w sprawie, zaczął obowiązywać od 1 stycznia 2019 r. W ustawie tej nie zawarto żadnych odrębnych reguł intertemporalnych określających tryb czy termin zadeklarowania zmian w podstawie wymiaru składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że brak zgłoszenia przez ubezpieczonego do 8 maja 2019 r. (tj. w terminie 7 dni) zmiany w ubezpieczeniu odwołującego się, polegającej na zadeklarowaniu chęci skorzystania z uprawnienia do obliczania podstawy wymiaru składek w sposób określony w tym przepisie, równoznaczny jest z rezygnacją z tego uprawnienia. Powyższą konstatację organ oparł na art. 36 ust. 13 i 14 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którą o wszelkich zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniach, o których mowa w ust. 10-12, płatnik składek zawiadamia organ rentowy w terminie 7 dni od zaistnienia tych zmian, stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez ZUS. O zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 36 ust. 10, dotyczących tytułu ubezpieczenia oraz rodzajów ubezpieczeń i terminów ich powstania, płatnik składek zawiadamia Zakład przez - złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, zawierającego prawidłowe dane. W przedmiotowej sprawie chodzi o zmianę sposobu ustalania wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe, umożliwiającą przez nowelizację stanu prawnego obowiązującą od 1 stycznia 2019 r. Zmiana zadeklarowana przez ubezpieczonego od 1 maja 2019 r. wynika z elementów faktycznych podlegania ubezpieczeniom przypisanych zbiorowo do tych osób prowadzących działalność gospodarczą, których podstawa wymiaru składki jest uzależniona od przychodu.

W ocenie Sądu, stanowisko organu rentowego jest błędne i nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa. Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy niezasadnie uznał, że zgłoszenie za pierwszy miesiąc rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w danym roku kalendarzowym jest zdarzeniem od 1 dnia miesiąca, od którego liczony jest siedmiodniowy termin do zgłoszenia zmian na podstawie art. 36 ust. 13 i 14 ustawy systemowej. Przepisy te odnoszą się bowiem wprost do zmian danych wymagających zgłoszenia do ubezpieczeń, o których mowa w art. 36 ust. 10-12, nie zaś do zmiany wynikającej z uzyskanego dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.

Z treści art. 18c ust. 9 ustawy systemowej wynika wprost, że ubezpieczony, korzystający z art. 18c ust. 1 ustawy systemowej, składa informację o przychodzie rocznym w deklaracji za styczeń lub za pierwszy miesiąc rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w danym roku kalendarzowym, czyli w przypadku odwołującego się, stosownie do art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej. Zgodnie z tym przepisem płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca - dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie (art. 47 ust. 1 ustawy systemowej). W odniesieniu do odwołującego się w niniejszej

sprawie oznacza to, że powinno to nastąpić za miesiąc maj 2019 r. do 10 czerwca 2019 r. Nie ulega wątpliwości, że w stosunku do obowiązku płatnika w zakresie złożenia deklaracji o rocznym przychodzie wraz z deklaracją za miesiąc maj zastosowanie miał wskazany wyżej termin.

Z kolei zawarte w powyższych deklaracjach informacje stanowią podstawę objęcia płatnika składek zakresem działania art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. BOWIEM zdarzeniem powodującym powstanie prawa do ubezpieczeń społecznych na zasadach określonych w art. 18c ustawy jest przekazanie informacji o rocznym dochodzie wraz z deklaracją ubezpieczeniową, składaną za miesiąc maj w przypadku kontynuowania działalności. Zdarzenie to ma charakter konstytutywny do uzyskania uprawnienia, o którym mowa w art. 18c ust. 1 ustawy. W związku z powyższym, w ocenie Sądu, na gruncie niniejszej sprawy nie istnieją jakiegokolwiek uzasadnione podstawy do uznania, że brak złożenia przez odwołującego się odpowiednich dokumentów do 8 maja 2019 r. traktować można jako rezygnację ze skorzystania z uprawnienia do ustalania korzystniejszej dla odwołującego się wysokości podstawy wymiaru składek - zgodnie z art. 18c, w rozumieniu ust. 10 tego artykułu.

Jak wynika ze stanu faktycznego sprawy, ubezpieczony za pośrednictwem biura rachunkowego, 5 czerwca 2019 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w E. deklarację o rocznym przychodzie (ZUS DRA cz. II) wraz z deklaracją za maj 2019 r. (ZUS DRA) oraz wnioski w sprawie zaktualizowania kodu tytułu ubezpieczeń oraz o ustalenie prawidłowych okresów podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. Powyższe dokumenty złożone zostały w terminie wynikającym z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej. W ocenie Sądu, nie ma żadnych uzasadnionych podstaw do uznania ich, zgodnie z zawartymi w decyzji twierdzeniami organu, za dokumenty zgłoszeniowe, o których mowa w art. 36 ust. 10-12 ustawy, do których zastosowanie znajduje siedmiodniowy termin, o którym mowa w art. 36 ust. 13 ustawy systemowej. Nie są to bowiem dokumenty wymagane do zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, o czym świadczy sam fakt umieszczenia dotyczących ich regulacji w innym przepisie, niż art. 36 ust. 10-12.

Jak słusznie zauważył odwołujący się, potwierdzeniem poprawności takiej wykładni przywołanych przepisów ustawy systemowej jest dostrzeżona przez ustawodawcę konieczność jej nowelizacji, dokonana ustawą z 12 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2550) z mocą obowiązującą od 1 lutego 2020 r. W art. 1 pkt 5 lit. c ustawy nowelizującej, dodano do art. 36 ustawy systemowej, art. 14a, regulujący tryb i termin zgłoszenia zmian w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 36 ust. 10, dotyczącej tytułu ubezpieczenia związanego ze sposobem obliczania podstawy wymiaru składek, o którym mowa w art. 18c ust. 1. O zmianie tej - od 1 lutego 2020 r., ubezpieczony ma obowiązek zawiadomić organ rentowy przez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych zawierającego prawidłowe dane w terminie:

- 1) do końca stycznia danego roku kalendarzowego, jeżeli zmiana w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu następuje w styczniu tego roku, przy czym jeżeli termin ten jest krótszy niż 7 dni, ubezpieczony dokonuje zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od zaistnienia zmiany;
- 2) 7 dni od zaistnienia zmiany - w pozostałych przypadkach.

Nowa regulacja dotycząca zmian w zakresie sposobu obliczania podstawy wymiaru składek, wprowadzona do ustawy, stanowi potwierdzenie dostrzeżonej przez ustawodawcę potrzeby jednoznacznego określenia terminu, stanowiącego spór interpretacyjny w niniejszej sprawie.

Konkludując należy stwierdzić, że opierając się na prawidłowej wykładni przepisu art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należy zmienić zaskarżoną decyzję przez ustalenie podstawy wymiaru składek odwołującego się od 1 maja 2019 r., zgodnie z zasadami wynikającymi wprost z tego przepisu. Stanowisko Sądu w tym zakresie zgodne jest również z interpretacją wskazanych przepisów przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zawartą w wyroku z 16.10.2020 r. w sprawie III AUa 452/20 (Legalis nr 2526395).

Dodatkowo za skarżącym Sąd podnosi, że organ rentowy przez wiele miesięcy nie dostrzegał żadnych nieprawidłowości w opłacaniu należności z tytułu składek. Przeciwnie uznał za zasadny wniosek ubezpieczonego o zwolnienie z opłacania należności z tytułu składek za miesiące: marzec, kwiecień, maj 2020 r. Podstawą do otrzymania ulgi w opłacaniu składek było nieposiadanie żadnych zaległości wobec ZUS. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 10 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa 284/18 wskazał: „Po to by wyżej opisany cel regulacji zawartej w art. 48 ust. 1 ustawy systemowej mógł być zrealizowany, wymagane jest regularne monitorowanie kont ubezpieczony i płatników; zaś decyzje wymierzające składki z urzędu powinny być podejmowane niezwłocznie, w odniesieniu do pojedynczych deklaracji rozliczeniowych. Tylko wtedy będzie możliwe dyscyplinowanie płatników oraz zabezpieczenie interesów płatników, a przede wszystkim zatrudnionych przez nich ubezpieczonych, czyli cel przepisu art. 48 ust. 1 ustawy zostanie realnie zrealizowany. Taka powinność Zakładu wynika wprost z wykładni językowej art. 48 ust. 1 ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach rozstrzygnięto w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe i koszty nakazane przez Sąd osobistego stawiennictwa (§3). Wysokość stawki minimalnej w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym, zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.) wynosi 180 zł.